



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Bohuslava Hnízдила a JUDr. Brigity Chrástilové v právní věci **žalobkyně: M. K.**, proti **žalované: Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalované proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 14. 6. 2004, č. j. 42 Cad 87/2004 - 6,

takto:

Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem č. j. 42 Cad 87/2004 - 6 ze dne 14. 6. 2004 **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Žalovaná podala včas kasační stížnost proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem blíže označeném v záhlaví, jímž bylo rozhodnuto takto: „Řízení se zastavuje a věc se vrací správnímu orgánu k provedení dalších úkonů v rámci správního procesu. Nikomu se nepřiznává náhrada nákladů řízení.“

Z odůvodnění usnesení, jak bylo soudem formulováno, vyplývá, že soudní řízení bylo zahájeno z podnětu žalované, která dne 4. 6. 2004 postoupila soudu jí adresované odvolání žalobkyně proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti o plný invalidní důchod s tím, že se jedná o žalobu k soudu. Přečtením zmíněného podání soud zjistil, že je žalobkyně adresovala žalované, aniž v jeho nadpisu nebo vlastním textu vyjádřila vůli obrátit se na soud. Soudu tedy nebylo jasné, z čeho žalovaná dovodila, že se jedná o soudní žalobu. Konstatoval, že pokud se podání dostatečně vyjasnilo v průběhu následujícího správního řízení, pak to mělo být soudu sděleno a doloženo. Dále soud uvedl, že žalobkyně projevila svůj nesouhlas s rozhodnutím žalované zcela zřetelným způsobem, přičemž skutečnost, že tento způsob je ze zákona nepřipustný, automaticky neznamená, že lze toto podání bez komunikace s žalobkyní transformovat do podoby soudní žaloby. Soud sám naopak nemůže kohokoli

přesvědčovat ke změně podoby svého podání, protože takový postup by výrazně přesáhl rámec § 5 o. s. ř. a narušil by ústavní rovnost účastníků soudního procesu. Nebytnost pokračovat ve správním řízení je dle názoru krajského soudu fundamentální překážkou přezkumného řízení soudního i v předmětné věci, v níž muselo být rozhodnuto při použití § 64 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), a § 104 odst. 1 o. s. ř. Aplikace § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. nebyla možná, neboť nešlo o návrh adresovaný jeho autorkou soudu.

Ze soudního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že žalovaná dne 4. 6. 2004 postoupila soudu podání ze dne 21. 4. 2004, které posoudila jako žalobu proti svému rozhodnutí. V průvodním dopise, který pojala současně jako vyjádření k žalobě, uvedla, že napadeným rozhodnutím byla žalobkyni zamítnuta žádost o plný invalidní důchod pro nesplnění podmínky potřebné doby důchodového pojištění. Přestože žalobkyně v žalobě tvrdí, že ve správním řízení nebyly k dispozici všechny podklady o jejím zaměstnání a důchodovém pojištění, žalovaná i nadále trvá na tom, že žalobkyně nezískala započitatelných 5 let důchodového pojištění a nárok na plný invalidní důchod jí nevznikl.

Žalobkyně předmětné podání označila jako odvolání a v textu uvedla, že se odvolává proti rozhodnutí žalované o zamítnutí žádosti o plný invalidní důchod ze dne 5. 4. 2004 pro nesplnění podmínek § 40 zákona č. 155/1995 Sb., v platném znění. Jak bylo již zmíněno, v odůvodnění uvedla, že v průběhu správního řízení nebyly k dispozici všechny potřebné údaje o jejím zaměstnání a důchodovém pojištění, přičemž tyto podklady označila za přílohy tohoto podání. Závěrem požádala o zjednání nápravy v řízení o přiznání plného invalidního důchodu.

Soud k projednání věci nařídil jednání, k němuž nepředvolal žalobkyni, a vydal shora uvedené usnesení.

Kasační stížnost byla podána z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Žalovaná v ní nesouhlasí s právním posouzením věci. Dle jejího názoru je z obsahu podání naprosto zřejmé, že se pisatelka odvolává proti jejímu rozhodnutí, přičemž toto podání směřuje k dalšímu řízení, které však ze zákona nemůže být řízením správním. Rozhodnutí žalované nabývá právní moci doručením podle § 89 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., opravné prostředky nejsou ve správním řízení možné. Pokud se krajský soud domnívá, že podání nevykazuje všechny znaky žaloby, měl aplikovat § 37 odst. 5 a § 71 s. ř. s. a vyzvat žalobkyni usnesením k opravě a doplnění podání. Žalovaná soudu vytýká, že řízení zastavil a věc vrátil k dalšímu řízení podle § 104 odst. 1 o. s. ř., ačkoliv v soudním řízení správním platí pro zastavení řízení podle speciálního ustanovení § 47 s. ř. s. a žádná z tam taxativně uvedených podmínek nebyla splněna. Žalovaná rovněž nesouhlasí s názorem soudu, že v daném případě není možné aplikovat § 46 odst. 1 s. ř. s., neboť § 72 odst. 1 téhož zákona výslovně stanoví, že lhůta k podání žaloby je zachována, pokud je žaloba ve lhůtě podána u správního orgánu, který napadené rozhodnutí vydal.

Žalovaná proto navrhla zrušení usnesení krajského soudu a vrácení věci k dalšímu řízení.

Žalobkyně se ke kasační stížnosti nevyjádřila, pouze požádala o ustanovení zástupce ex offio, jelikož splňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval tím, zda je pro řízení o kasační stížnosti nezbytné, aby žalobkyni byl na její návrh ustanoven zástupce z řad advokátů, a dospěl k závěru, že tomu tak není. Žalobkyně předmětnou kasační stížnost nepodala a není tedy povinna být v řízení zastoupena ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s., potřeba takového zastoupení nevyšla ani jinak najevo.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení krajského soudu v rozsahu dle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Podle § 19 odst. 2 zákona č. 71/1967 Sb. se podání posuzuje podle jeho obsahu. Z podání musí být patrné, kdo je činí, které věci se týká a co se navrhuje. Obdobně podle § 41 odst. 2 o. s. ř., které s ohledem na § 64 s. ř. s. platí i pro správní soudnictví, se každý úkon posuzuje podle jeho obsahu, i když je nesprávně označen.

Jak již Nejvyšší správní soud judikoval, postoupí-li správní orgán soudu podání, které podle obsahu považuje za žalobu proti svému rozhodnutí, a soud dospěje k závěru, že úmysl podatele není dostatečně zřejmý, nemůže z tohoto důvodu zastavit řízení podle 104 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s. a věc vrátit správnímu orgánu k dalšímu řízení. Pochybnosti o obsahu podání je třeba odstranit postupem podle § 37 odst. 5 s. ř. s. (k tomu srov. Rozsudek publikovaný pod č. 655/2005 Sb. NSS).

V daném případě posoudila žalovaná (dále jen „stěžovatelka“) podání označené jako odvolání podle obsahu jako žalobu proti svému rozhodnutí a v souladu s § 3 odst. 1 a § 32 s. ř. s. je postoupila příslušnému soudu. Vzhledem k tomu, že správní orgán, který napadené rozhodnutí vydal, je sice pro zachování lhůty podacím místem pro uplatnění žaloby, zároveň je však účastníkem řízení o žalobě, nebyla v daném případě stěžovatelka sama oprávněna případné nedostatky žaloby odstraňovat. Krajský soud zajisté není vázán názorem, který si správní orgán o obsahu podání učiní, má-li však zato, že z podání nelze jednoznačně dospět k závěru o úmyslu podat žalobu, zapíše věc do rejstříku nejasných podání a činí dále úkony dle § 37 odst. 5 s. ř. s. Krajský soud však v daném případě předepsaným způsobem nepostupoval a ve svém rozhodnutí vycházel z řady chybných úvah, ke kterým Nejvyšší správní soud dále konstatuje:

Vzhledem k tomu, že účastník může podat žalobu jak u soudu, tak u správního orgánu, který napadené rozhodnutí vydal, není místo podání pro posouzení jeho obsahu relevantní. Podání nemusí obsahovat výslovně vyjádření, že se podatel chce obrátit na soud, rozhodující je obsah podání z hlediska § 37 odst. 3 a § 71 odst. 1 s. ř. s.

Krajský soud podsouvá stěžovatelce pochybnosti o povaze podání, které však stěžovatelka, na rozdíl od něj, zjevně neměla. Jak bylo již výše uvedeno, stěžovatelka posoudila podání v rámci své pravomoci podle obsahu jako žalobu, tu postoupila soudu a ze svého hlediska tedy neměla důvodu s žalobkyní dále komunikovat.

Krajský soud vyslovil tezi, že dokud osoba domáhající se přezkoumání důchodového rozhodnutí výslovně neprojeví svoji vůli, aby se tak stalo soudní cestou, je nezbytné pokračovat ve správním řízení. Tato teze není správná. Řízení ve věcech důchodových je jednoinstanční a doručením rozhodnutí o dávce účastníku je pravomocně skončeno. Není zde tedy žádné správní řízení, v němž by mohla stěžovatelka pokračovat. Tato skutečnost je zjevně také jedním z důvodů, proč stěžovatelka považovala podání označené jako „odvolání“ za žalobu.

Krajský soud dospěl k závěru, že aplikace § 46 odst. 1 s. ř. s. je vyloučena, neboť nešlo o návrh adresovaný soudu a na rozhodnutí je nutno použít § 104 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s. Rovněž tato úvaha je chybná. Důvody pro odmítnutí návrhu pro nesplnění podmínek řízení jsou v § 46 s. ř. s. upraveny autonomně a vyčerpávajícím způsobem, a proto zde § 64 s. ř. s. použít nelze. Již výše bylo uvedeno, že pokud měl soud pochybnosti o obsahu podání, měl je odstranit postupem podle § 37 odst. 5 s. ř. s. Pokud by tak získal jistotu, že se o žalobu nejedná, podání by pro neodstranitelný nedostatek podmínek řízení odmítl dle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Zda bylo podání formálně adresováno soudu či správnímu orgánu, nemá na výběr, výklad a aplikaci použité normy žádný vliv.

Nejvyšší správní soud vytýká krajskému soudu také závažné procesní pochybení. Ve věci proběhlo dne 14. 6. 2004 jednání, o němž nebyla uvědoměna žalobkyně. Tím došlo k porušení jejích ústavně zaručených práv dle čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Při účasti žalobkyně na jednání by přitom soud měl možnost efektivně odstranit pochybnosti, které o obsahu jejího podání měl, a případně další nedostatky podání.

Ze všech výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dle § 110 odst. 1 s. ř. s. napadané usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. V něm je soud vázán právním názorem tak, že nejprve postupem podle § 37 odst. 5 s. ř. s. odstraní vady podání (a v tomto rámci nepochybně zjistí i to, zda žalobkyně se chce domáhat svého práva u soudu ve správním soudnictví) a podle výsledku pak určí další procesní postup.

Krajský soud v novém rozhodnutí rozhodne i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. dubna 2006

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu